

***การวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียน
การสอนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1**

**Analysis of Needs and Promoting Factors for the Application of
Knowledge in Teaching Management among Teachers under the Sisaket
Primary Educational Service Area Office 1**

ชนาภัทร แสงงาม^{1*}ธีรวุฒิ เอกะกุล²

Chanapat Saengngam^{1*} Theerawut Akakul²

¹สาขาวิธีวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Research Methodology Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University.

²สาขาวิธีวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Research Methodology Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University.

*Corresponding author e-mail: chanapat.sg67@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณได้ศึกษากลุ่มตัวอย่าง จากครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมพัฒนา ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 102 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสมมติฐานทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนที่ผ่านการอบรม ผ่านการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการหลักสูตรอบรมที่หลากหลาย ครอบคลุมกลุ่มสาระต่างๆ มีความยืดหยุ่นในรูปแบบการอบรม ซึ่งเน้นการปฏิบัติจริงและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของตนเอง ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ ได้แก่ การเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนหลังจากทดลองใช้ การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังอบรม และการสร้างเครือข่ายวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลลัพธ์ของการนำประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชั้นเรียนนั้น ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และพัฒนาทักษะการคิดได้ดีขึ้น ทั้งนี้ขอเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรการอบรม คือ ควรเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้เชิง

* Received: 25 March 2025, Revised: 29 May 2025, Accepted: 4 June 2025

ประสบการณ์ และการนิเทศติดตามระยะยาว เพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ: ความต้องการ; ปัจจัยส่งเสริม; การอบรมครู; การประยุกต์ใช้ความรู้

ABSTRACT

This research aimed to compare and examine opinions regarding the analysis of needs and factors promoting knowledge application in teaching and learning management among teachers in the Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 1. The study employed a mixed methods research approach. The quantitative phase involved 102 teachers who had completed professional development training in the 2024 academic year. Statistical analyses included mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and inferential statistics. The qualitative phase consisted of interviews and focus group discussions with experts and trained teachers, analyzed through content analysis. The findings revealed that teachers required diverse training curricula covering various subject areas with flexible training formats emphasizing practical application adaptable to their specific contexts. Key factors promoting knowledge application included: clear observable outcomes after implementation, continuous support before and after training, and establishment of professional networks for knowledge exchange. The outcomes of classroom knowledge application showed increased student engagement and improved critical thinking skills. Policy recommendations for training curriculum development emphasize participatory learning processes, experiential learning, and long-term supervision and follow-up to ensure sustainability in teacher professional development, which serves as a crucial mechanism for elevating educational quality.

Keywords: Needs; Supporting factors; Teacher Development; Knowledge application

บทนำ

ในยุคที่โลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันในเวทีโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วิจารณ์ พานิช, 2555; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นวาระสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด

สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ ซึ่งครูผู้สอนถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน (สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร, 2562)

ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สามารถเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2559; ทิศนา ขมมณี, 2561) อย่างไรก็ตาม ปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียนโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดเล็กยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมักประสบปัญหาหลายประการ เช่น มีต้นทุนในการจัดการศึกษาต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประสบปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาไม่เท่าเทียมกับโรงเรียนในเขตเมือง

จากการศึกษาของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (2558) พบว่า การพัฒนาครูผ่านการฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าการนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนยังคงเป็นความท้าทายสำหรับครูไทย (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2560; เลขา ปิยะอัจฉริยะ, 2561) โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) จากการฝึกอบรมสู่การปฏิบัติงานจริงมีหลายประการ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักสูตรการฝึกอบรม และปัจจัยด้านบริบทขององค์กร (Baldwin & Ford, 1988; Holton, 1996)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงได้จัดโครงการอบรมพัฒนาครูในหลักสูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงขาดการศึกษาที่เป็นระบบเกี่ยวกับความต้องการและปัจจัยที่ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมของครูผู้สอนต่อการประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการอบรมที่ตอบสนองความต้องการของครูผู้สอนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ต่อไป (สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น (Creswell & Plano Clark, 2018) อันจะ

นำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมสู่ห้องเรียนของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จำแนกโดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และ ตำแหน่ง/วิทยฐานะ

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 หลังการอบรมพัฒนา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีการดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้เปรียบเทียบความต้องการและปัจจัยส่งเสริมที่มีต่อการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง/ วิทยฐานะ และ อายุราชการ/ประสบการณ์การสอน ที่ส่งผลต่อความต้องการและปัจจัยส่งเสริมในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบเป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็น ของของครูที่ผ่านการอบรมพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในการเก็บข้อมูลผ่าน Google Form ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมพัฒนา ในปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 102 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสมมติฐานทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งในด้านหลักสูตรการอบรม ด้านความพึงพอใจในการอบรม และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่นำไปใช้ในห้องเรียนได้จริง ส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ครูผู้สอนที่เข้าร่วมการอบรมในปีที่ผ่านมา จำนวน 10 คน และครูผู้สอนที่เข้าร่วมการอบรมพัฒนาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 6 คน

ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนที่เข้าร่วมการอบรมในโครงการต่างๆ ที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

2.1 ศึกษาจากเอกสาร เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการอบรม

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน กำหนดประเด็น การสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรม และ2) แนวทางการอบรมที่สามารถ ประยุกต์ใช้จริง และสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่เข้าร่วมการอบรม ในการแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจที่มี ต่อการอบรมในโครงการต่างๆ ที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ของปี การศึกษาที่ผ่านมา จำนวน 10 คน โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ประโยชน์ ที่ได้รับหลังจาการอบรม 2) การประยุกต์ใช้ความรู้หลังจากการอบรมที่นำไปใช้ในชั้นเรียน 3) ความพึงพอใจหรือความประทับใจในการอบรม และ4) ข้อเสนอแนะในการจัดการอบรมครั้งต่อไป ซึ่งมีการเก็บ ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ นัดหมาย สถานที่ วัน เวลา สถานที่ ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้สอนด้วยตนเอง จด ประเด็น และขออนุญาตบันทึกเทปการสนทนา

2.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของครูผู้สอนที่ผ่านการ อบรมด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโครงการต่างๆ ที่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศรีสะเกษ เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 คน โดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม ได้แก่ และ3) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่นำไปใช้ในห้องเรียนได้จริง ซึ่งมีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ประสานผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ นัดหมายสถานที่ วัน เวลา สถานที่ ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ครูผู้สอนด้วยตนเอง จดประเด็น และขออนุญาตบันทึกเทปการ สนทนา

การวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorization) และการตีความข้อมูล (Interpretation) เพื่อสรุปเป็นประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นผลจากการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นการวิเคราะห์วิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนหลังได้รับการอบรม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้
ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนหลังได้รับการอบรม

ความคิดเห็นประเด็นรายด้าน		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1	ด้านหลักสูตรการอบรม	4.06	0.85	เห็นด้วยมาก	1
2	ด้านความพึงพอใจในการอบรม	4.06	0.84	เห็นด้วยมาก	2
3	ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการอบรม	4.05	0.84	เห็นด้วยมาก	3
รวม		4.06	0.84	เห็นด้วยมาก	

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครูผู้สอนในการเข้าร่วมการอบรม จำนวน 102 คน พบว่า ครูผู้ส่วนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมอบรมการอบรมมีความคิดเห็นในด้านการอบรมระดับมาก จำนวน 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งในลำดับแรก ด้านหลักสูตรการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.06 แปลความว่า เห็นด้วยมาก จัดลำดับอยู่ในอันดับที่ 1 ด้านความพึงพอใจในการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.06 แปลความว่า เห็นด้วยมาก จัดลำดับอยู่ในอันดับที่ 2 และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.05 แปลความว่า เห็นด้วยมาก จัดอยู่ในอันดับที่ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการ
ประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ครูที่มีวิทยาส
ฐานะและครูผู้สอนที่ไม่มีวิทยฐานะ

ความคิดเห็น		เพศชาย (N=23)		เพศหญิง (N=79)		t	p	ครูมี วิทยฐานะ (N = 44)		ครูไม่มี วิทยฐานะ (N = 58)		t	p
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการอบรม	4.00	1.09	4.03	0.88	0.01	0.92	3.89	0.99	4.12	0.86	1.56	0.21
2	หลักสูตรการอบรมที่จัดไปใช้ประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.04	1.15	4.09	0.88	0.03	0.86	3.98	1.00	4.16	0.89	0.87	0.35
3	ความรู้หลังได้รับการอบรมไปขยายผลให้ครูใน	4.09	1.04	3.99	0.90	0.17	0.68	3.89	0.97	4.10	0.89	1.34	0.25

ความคิดเห็น		เพศชาย (N=23)		เพศหญิง (N=79)		t	p	ครูมี วิทยฐานะ (N = 44)		ครูไม่มี วิทยฐานะ (N = 58)		t	p
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
	โรงเรียนได้รับ ทราบอยู่เสมอ												
4	ความรู้หลังอบรม ไปช่วยส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน	4.30	0.93	4.14	0.93	0.56	0.46	4.14	0.98	4.21	0.89	0.14	0.71
5	การสร้าง เครือข่ายชุมชน การเรียนรู้ทาง วิชาชีพ เพื่อ พัฒนาความรู้ทาง วิชาการ	4.17	1.15	3.95	0.93	0.73	0.40	3.91	1.12	4.07	0.88	0.61	0.43
6	ผู้บริหารมีการ ส่งเสริม และ สนับสนุนให้ ครูผู้สอนมีการ พัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูน ความรู้สม่ำเสมอ	4.00	1.09	4.03	0.88	0.01	0.92	3.89	0.99	4.12	0.86	1.56	0.21

จากตารางที่ 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ และระหว่างตำแหน่ง/วิทยฐานะที่ต่อความคิดเห็นในการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการอบรมของครูผู้สอน โดยใช้สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Independent Sample T-Test) พบว่า ความคิดเห็นในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันเช่นกัน

2. ผลการสังเคราะห์ของครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในปี ประมาณ พ.ศ.2567 ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมในด้านหลักสูตรการอบรม ด้านความพึงพอใจในการอบรม และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่นำไปใช้ในห้องเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสังเคราะห์การสนทนากลุ่มจากครูผู้สอนที่เข้าร่วมการอบรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเด็นการ สัมภาษณ์	ความต้องการ	ปัจจัยเสริม	สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์
1. ด้านหลักสูตรการ อบรม	1. หลักสูตรการ อบรมที่ ครอบคลุมทุก กลุ่มสาระการ เรียนรู้ 2. เอกสาร ความรู้ ประกอบการ อบรม และ กำหนดการการ อบรม	1. ระบบการจัด หลักสูตรที่ ตอบสนองความ หลากหลายของ กลุ่มสาระการ เรียนรู้ 2. การปูพื้น ฐานความรู้ เฉพาะทางก่อน เข้าสู่เนื้อหาหลัก	- ความหลากหลายของหลักสูตร มีความต้องการ ให้ "มีหลักสูตรการอบรมในทุกๆ กลุ่มสาระการ เรียนรู้" เพื่อให้ครอบคลุมความต้องการของครูที่ สอนในวิชาต่างๆ - ด้านวิทยากร ครูผู้สอนเสนอให้ "มีวิทยากรที่ หลากหลายแปลกใหม่พร้อม เอกสารความรู้ในการ เข้าร่วมอบรมทุกครั้ง" สะท้อนถึงความต้องการ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอด ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การเตรียมความพร้อมก่อนการอบรม มี ข้อเสนอให้ "แจกไฟล์เอกสารการอบรมให้ครูศึกษา เองก่อนเข้ารับการอบรม" เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มี เวลาเตรียมตัวและทำความเข้าใจเนื้อหาเบื้องต้น - การแนะแนวความรู้พื้นฐาน สำหรับหลักสูตร เฉพาะทาง ครูเสนอว่า "ควรปูพื้นฐานในการเริ่ม ทำงาน เช่น เกี่ยวกับการอบรมการเงิน การบัญชี การอบรมเกี่ยวกับระบบต่างๆ เพราะไม่มีพื้นฐานจะ ไม่เข้าใจ และไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร"
ด้านความพึงพอใจ ในการอบรม	1. การจัด ช่วงเวลาในการ อบรมที่ เหมาะสมไม่ กระทบต่อการ สอนนักเรียน 2. การเพิ่ม ระยะเวลาการ อบรมเชิงปฏิบัติ	1. การหลีกเลี่ยง การจัดอบรมใน วันหยุดสุด สัปดาห์ 2. การออกแบบ กิจกรรมเชิง ปฏิบัติที่มี ประสิทธิภาพ 3. สัดส่วน เนื้อหาระหว่าง ภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติที่ เหมาะสม	- ช่วงเวลาในการจัดอบรม ครูผู้สอนเสนอว่า "ไม่ ควรจัดอบรมเสาร์อาทิตย์และใกล้หมด ปีงบประมาณเพราะใกล้สอบนักเรียน" เพื่อไม่ให้ กระทบต่อการเตรียมสอนนักเรียน - กิจกรรมการปฏิบัติในการอบรม ครูผู้สอน ต้องการให้ "เน้นระยะเวลาการอบรมเชิงปฏิบัติให้ มากขึ้นเป็นการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับวิทยากร โดยตรง" เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง - ความเหมาะสมของระยะเวลา มีข้อเสนอให้ "ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับ หลักสูตร" เพื่อให้ได้รับความรู้อย่างครบถ้วน
ด้านการประยุกต์ใช้ ความรู้ในการอบรม	1. การอบรมที่มี เนื้อหาตรง	1. การออกแบบ เนื้อหาที่	- การนำไปใช้ประโยชน์ในการสอน ครูผู้สอน เสนอให้ "จัดให้มีการอบรมที่นำไปใช้ประโยชน์ใน

ประเด็นการ สัมภาษณ์	ความต้องการ	ปัจจัยเสริม	สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์
	ประเด็นและ นำไปใช้ ประโยชน์ในการ สอนได้จริง 2. การอบรมที่ ครอบคลุมทุก ด้านของการ พัฒนาครู 3. การอบรม เน้นการปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎี	สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ใน ชั้นเรียนได้ทันที 2. กิจกรรมการ อบรมที่เน้นการ ลงมือทำและ การปฏิบัติจริง 3. กลไกการ ติดตามและ ประเมินผลการ นำความรู้ไปใช้ ในห้องเรียน	การจัดการเรียนการสอนได้ตรงจุดตรงประเด็น" เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ทันที - ความต่อเนื่องของการอบรม มีความต้องการ ให้ "มีการจัดการอบรมต่อไปเพื่อให้ข้าราชการครูได้ มีความรู้และนำมาใช้พัฒนาตนเองและนำมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน" - การอบรมที่ครอบคลุม ครูผู้สอนแสดงความเห็นว่าควร "มีการอบรมในทุกด้านที่ส่งเสริมการ พัฒนาครูเพื่อจะได้นำมาพัฒนานักเรียนต่อไป" - การนำความรู้ไปใช้จริง ครูผู้สอนได้ให้ ข้อคิดเห็นว่า "ในการจัดการอบรมแต่ละครั้งทำให้ ได้รับความรู้มาก และประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้" - การเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี มีข้อเสนอให้ "เป็นการอบรมที่เน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีได้ลงมือ ทำและทำได้จริง และควรมีเวลามากพอควร ประมาณ 2 วัน เพื่อจะได้กระตุ้นเกิดสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน อย่างแท้จริง"

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ที่ดำเนินการวิจัยในการศึกษาความคิดเห็นด้วยกระบวนการสำรวจ การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งในการวิจัยนี้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและการออกแบบหลักสูตรการอบรม จึงอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนผ่านการอบรมพัฒนาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และตำแหน่ง/วิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนทุกคนที่เข้าร่วมการอบรมมีความเหมือนกันในแง่ของการประเมินผลและประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมนี้ ซึ่งสอดคล้องกับพริตต์ เกษมสุข (2566) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพราะครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากด้วยเทคโนโลยีสมัยปัจจุบันทำให้การเรียนสิ่งต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่มี

ประสบการณ์ต่างกันสามารถเข้าถึงข้อมูลและเรียนสิ่งต่าง ๆ ด้วยระยะเวลาที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งในการศึกษาจะพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ความคิดเห็นไม่แตกต่าง เป็นเพราะด้านหลักสูตรการอบรมที่จัดทำขึ้นมีความชัดเจนและมีมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน

2. ผลการของความคิดเห็นการวิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรการอบรม จากผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการหลักสูตรการอบรมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีเอกสาร/แหล่งเรียนรู้ที่พร้อมสำหรับการอบรม และต้องการการปรับความรู้พื้นฐานเฉพาะทางก่อนเข้าสู่เนื้อหาหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน (2561) ที่ศึกษาสภาพและความต้องการการพัฒนาวิชาชีพครูในจังหวัดสงขลา พบว่า ครูผู้สอนต้องการการพัฒนาที่ตรงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอนและมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เฉพาะทางในสาขาวิชาของตนมากกว่าความรู้ทั่วไป อีกทั้งความต้องการเอกสารประกอบการอบรมล่วงหน้าสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เหมือนพันธ์ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า การเตรียมความพร้อมและการให้ข้อมูลล่วงหน้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการอบรมพัฒนาครูผู้สอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน นครเทพ และคณะ (2563) ที่พบว่า การจัดเตรียมเอกสารและแจ้งรายละเอียดก่อนการอบรมช่วยให้ครูผู้สอนจะมีความพร้อมและเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการให้ความสำคัญกับการปรับความรู้พื้นฐานเฉพาะทางสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร ชุตินันต์ (2562) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความแตกต่างของพื้นฐานความรู้ของครูผู้สอนเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสอนเฉพาะทางและการบริหารจัดการชั้นเรียน

2.2 ด้านความพึงพอใจในการอบรม จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดช่วงเวลาในการอบรมที่มีเหมาะสมโดยไม่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียน และต้องการเพิ่มระยะเวลาการอบรมเชิงปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร บัวทอง (2559) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัญหาสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอน คือ การจัดอบรมในช่วงเวลาที่มีภาระงานสอนมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนและลดแรงจูงใจในการเข้าร่วมการอบรม ทั้งนี้ความต้องการหลักเกี่ยวกับการจัดอบรมในวันหยุดสุดสัปดาห์และช่วงใกล้สอบนักเรียนสะท้อนถึงประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2558) ที่ทำการประเมินโครงการพัฒนาครูผู้สอนทั่วประเทศ พบว่า การจัดอบรมในช่วงเวลาที่ครูผู้สอนมีภาระงานมากหรือเป็นวันหยุดส่วนตัวทำให้ครูผู้สอนรู้สึกเป็นภาระและไม่ได้รับประโยชน์จากการอบรมเท่าที่ควร และการเพิ่มระยะเวลาการอบรมเชิงปฏิบัติให้มากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวาร์ ยินดีสุข (2560) ที่

ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ พบว่า การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในระยะเวลาที่เพียงพอส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนมากกว่าการอบรมแบบบรรยาย นอกจากนี้ ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย (2562) ยังพบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือทำจริงมากกว่ารูปแบบการบรรยาย

2.3 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการอบรม จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการอบรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนได้จริง มีความครอบคลุมในทุกด้านของการพัฒนาครูผู้สอน และเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช (2560) ที่ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จ คือ การที่ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชั้นเรียนได้จริงและเห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้ความต้องการการอบรมที่ตรงประเด็นและนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี แยมกสิกร (2559) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษา พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการอบรมที่ตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสามารถนำไปปรับใช้ได้ทันที นอกจากนี้ ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ (2561) ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคการปฏิรูปการศึกษาไทย พบว่า การพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงกับการปฏิบัติในชั้นเรียนและตอบสนองต่อปัญหาที่ครูผู้สอนพบในการจัดการเรียนการสอนจริง ด้วยการเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2563) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า การอบรมที่เน้นการปฏิบัติและการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมากกว่าการอบรมที่เน้นทฤษฎี สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ ประจงการ (2562) ที่พบว่าครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้มากกว่าครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมแบบบรรยาย และความต้องการที่มีความต่อเนื่องของการอบรมสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพต้องมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงการจัดอบรมเป็นครั้งคราว นอกจากนี้ จิราภรณ์ ศิริทวี (2563) ยังพบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพครูสะท้อนถึงแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพที่พบได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ของงานวิจัยในประเทศไทย ได้แก่ การมีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการเฉพาะของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การคำนึงถึงบริบทการปฏิบัติงานจริงของครูผู้สอน การเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ผ่านการฝึกปฏิบัติ และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการอบรมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนได้จริง ทั้งนี้การออกแบบและการพัฒนาวิชาชีพครูในอนาคตควรคำนึงถึงประเด็นเหล่านี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการเรียนการสอนและผลลัพธ์การ

เรียนรู้ของผู้เรียน จึงจะแสดงให้เห็นได้ว่าการอบรมนั้นไม่สูญเปล่า และเกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การเพิ่มความหลากหลายของเครื่องมือวิจัย ควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากแบบสอบถามปลายเปิด เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์แผนการสอนและผลงานนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้งมากขึ้น
2. การเพิ่มจำนวนผู้ให้ข้อมูล ควรเก็บข้อมูลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ นอกเหนือจากครูผู้สอน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายต่อการประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรม
3. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบไขว้ (Cross-comparative Analysis) ระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เห็นจุดร่วมและจุดต่างอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูบนฐานความต้องการที่แท้จริง (Needs-Based Teacher Training Curriculum Model) ซึ่งรูปแบบนี้จะกระบวนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูที่มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาใช้เป็นฐานในการกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทการทำงานจริงของครู โดยรูปแบบการพัฒนานี้แตกต่างจากการพัฒนาหลักสูตรการอบรมแบบดั้งเดิมที่มักกำหนดเนื้อหาตายตัวและเน้นการถ่ายทอดความรู้ทางเดียว โดยให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของครูและส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะเฉพาะ 3 ประการ ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูบนฐานความต้องการที่แท้จริง (Needs-Based Teacher Training Curriculum Model)

รูปภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูบนฐานความต้องการที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิราภรณ์ ศิริทวิ. (2563). การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(2), 286-299.
- ณัฐกานต์ ประจงการ. (2562). ผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 14(3), 119-134.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2560). การประยุกต์ใช้ความรู้จากการฝึกอบรมกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(1), 34-49.
- ทิสนา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 22). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2558). การประเมินผลการฝึกอบรมครูและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 28(3), 251-270.
- นิภาพร ชุตินันต์. (2562). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(2), 23-38.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2560). การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 13-25.
- เพชรรัตน์ เหมือนพันธ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 234-247.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ และคณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 14(33), 158-171.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2557). *ทิศทางการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 11(2), 48-62.
- มนตรี แยมกสิกร. (2559). การพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษา: แนวคิดและแนวทางปฏิบัติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(3), 1-12.
- รพีรัตน์ เกษมสุข, สุภาวดีลาภเจริญ. (2566). ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การนิเทศแบบสอนแนะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 313-326.

- รัตนาน นครเทพ และคณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 31(2), 149-162.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2561). การนำความรู้จากการอบรมไปใช้ของครูไทย: สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข. *วารสารครุศาสตร์*, 46(4), 192-207.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2561). การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(1), 13-25.
- ศศิธร บัวทอง. (2559). สภาพและปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 3(1), 139-160.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ. (2561). แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคการปฏิรูปการศึกษาไทย. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 19(1), 1-15.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การประเมินการเรียนรู้: แนวคิดและวิธีการ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2558). การประเมินโครงการพัฒนาครูทั่วประเทศ. รายงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). รายงานสภาวะการณ์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21 ด้านคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. บริษัทพริกวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2562). บทบาทครูในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 13(1), 1-12.
- สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน. (2561). สภาพและความต้องการพัฒนาวิชาชีพครูในจังหวัดสงขลา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 18(1), 59-72.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 30(3), 223-245.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2563). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.